

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Пантелеймонов А.В.

9" 04 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Банківські операції

рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень

галузь знань 07 Управління та адміністрування

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(шифр і назва)

освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

спеціалізація _____

(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

факультет економічний

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету
Харківського Національного університету імені В.Н.Каразіна

“20” березня 2019 року, протокол № 3

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к.е.н., доц., Дорошенко О.Г. доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Програму схвалено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від “28”лютого 2019 року № 8

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

(підпис)

Глушенко В.В.

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету

Протокол від “12” березня 2019 року № 7

Голова методичної комісії економічного факультету

(підпис)

Євтушенко В.А.

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Банківські операції» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напрямку) спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни є забезпечення високопрофесійної підготовки майбутніх фахівців з економічних спеціальностей в галузях сучасних банківських технологій і всього спектру відносин комерційних банків з підприємствами. Мета досягається шляхом вирішення задач дисципліни щодо формування у студентів відповідної системи професійних знань, умінь та уявлень.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- засвоєння теоретичних засад і методології проведення банківських операцій та надання банківських послуг.
- набуття вмінь оперувати нормативно-правовими документами НБУ.
- набуття вмінь аналізувати стан банківських операцій.
- набуття навичок розв'язувати питання взаємовідносин між клієнтами і комерційними банками та між НБУ та комерційними банками;
- вміння працювати з розрахунковими документами в безготівкових розрахункових операціях;
- вміння виконувати облікові операції з векселями;
- вміння розрахувати оптимальні проценти ставки за кредитами;
- вміння визначати обсяги резервів, необхідних при здійсненні інвестиційних операцій;
- вміння оцінювати дохідність акцій та облігацій;
- вміння визначати валютні позиції банку;
- вміння розраховувати суми платежів за лізинговими операціями;
- вміння аналізувати додержання банком економічних нормативів діяльності.

1.3. Кількість кредитів: 5

1.4 Загальна кількість годин: 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / <u>за вибором</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
6-й	6-й
Лекції	
60 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
30 год.	год.
Індивідуальне завдання	
- год.	- год.
Самостійна робота	
60 год.	110 год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані результати навчання

- засвоїти теоретичні засади і методології проведення банківських операцій та надання банківських послуг, класифікувати банківські операції та послуги.
- набути вмінь оперувати нормативно-правовими документами НБУ, аналізувати стан банківських операцій, розв'язувати задачі.
  - розв'язувати питання взаємовідносин між клієнтами і комерційними банками та між НБУ і комерційними банками, оцінювати ефективність банківської діяльності.
  - мати знання щодо: створення та організації діяльності комерційного банку; формування ресурсів комерційного банку; розрахунково-касових операцій банків; операцій банків з вексями; кредитних операцій банків; операцій банків з цінними паперами; банківських інвестицій; операцій банків

в іноземній валюті; нетрадиційних банківських операцій та послуг; забезпечення фінансової стійкості банку;

- уміти : визначати суму платежів за депозитними та не депозитними операціями; виконувати облікові операції з векселями; розрахувати оптимальні проценти ставки за кредитами; оцінювати дохідність акцій та облігацій; визначати валютні позиції банку; розраховувати суми платежів за лізинговими операціями; аналізувати додержання банком економічних нормативів діяльності.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетенції

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
3. Здатність працювати у команді.
4. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
5. Здатність працювати автономно.

Фахові компетенції

1. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
2. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.
3. Здатність здійснювати ефективні комунікації.
4. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
5. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

Програмні результати навчання

1. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
2. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
3. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
4. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.
5. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
6. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
7. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
8. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

9. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Основні банківські операції

Тема 1. Операції банків з формування власного капіталу

Склад і структура ресурсів Національного банку України та інших банків, поняття, класифікація та форми мобілізації. Власні ресурси банку, та їх економічна структура. Статутний капітал банку різних форм власності : поняття, функції, джерела формування та способи поповнення.

Регулятивний капітал банку: його призначення та структура. Основний та додатковий капітал банку. Нормативні вимоги до розміру регулятивного капіталу. Резервний та спеціальні фонди банку: механізм їх формування та використання. Нормативи адекватності капіталу банку.

Тема 2. Операції банків із залучення коштів

Депозит як економічна категорія. Депозитні операції банків і принципи їх організації. Депозитна політика банків. Види депозитів та їх характеристика. Порядок відкриття, використання та закриття поточних та депозитних рахунків суб'єктів господарювання, ідентифікація клієнта, укладання договору банківського рахунку. Розрахунок сум процентів, які виплачують за депозитами. Рахунки типу «Н» та типу «П» у національній валюті та режим їх ведення. Особливості ведення карткових рахунків.

Депозити фізичних осіб вітчизняних банків – поточні і строкові рахунки громадян, їх значення та місце в структурі залучених коштів банку. Особливості обслуговування рахунків фізичних осіб. Відносини банків з клієнтами: права вкладників банків, порядок розпорядження вкладними рахунками громадян. Залучення коштів Національним банком України.

Депозитні (ощадні) сертифікати як інструменти формування ресурсів банків. Умови випуску депозитних сертифікатів, їх характеристика. Ціна депозитних ресурсів та механізм її формування.

Система гарантування вкладів населення в Україні. Резервні вимоги Національного банку України до портфеля залучених коштів банку.

Тема 3. Операції банків із запозичення коштів

Міжбанківський кредит як спосіб формування ресурсів банку. Структура і характеристика вітчизняного ринку міжбанківських кредитів. Формування ціни міжбанківського кредиту. Механізм перерозподілу кредитних ресурсів на міжбанківському ринку. Роль Національного банку України в організації ринку міжбанківського кредитування, види рефінансування банків Національним банком України.

Емісія банками цінних паперів власного боргу: векселів, облігацій.

Тема 4. Операції банків з обслуговування платіжного обороту

Структура платіжного обороту держави. Основи організації, способи і форми грошових розрахунків в народному господарстві.

Безготівковий оборот грошей та роль банків в його організації. Організація системи безготівкових розрахунків, основні принципи та шляхи вдосконалення. Форми безготівкових розрахунків, платіжні інструменти. Загальні правила оформлення платіжних документів. Сфера використання та порядок проведення розрахункових операцій за допомогою платіжних доручень, платіжних вимог, платіжних вимог-доручень, чеків, акредитивів, векселів тощо.

Розрахунки за допомогою системи дистанційного обслуговування клієнтів. Поняття та призначення електронного розрахункового документа.

Безготівкове обслуговування населення: перерахування заробітної плати і інших доходів на поточний та картковий рахунки фізичних осіб. Списування сум з рахунків вкладників за їх дорученнями. Перекази коштів фізичних осіб. Основи організації міжбанківських розрахунків. Суть та призначення системи електронних платежів НБУ. Нові форми обслуговування клієнтів банку.

Тема 5. Операції банків з готівкою

Організація обороту готівки в народному господарстві, суть і завдання. Порядок ведення касових операцій суб'єктами господарювання. Встановлення ліміту залишку готівки в касі.

Організація касової роботи в установах банків. Організаційна структура касового відділу. Загальні вимоги до оформлення касових документів. Порядок визначення платіжності банкнот і монет Національного банку України. Вимоги, щодо формування та пакування банкнот і монет національної валюти. Порядок здійснення операцій з готівкою в прихідних, видаткових, вечірніх касах, порядок роботи каси перерахування.

Касове обслуговування банками фізичних осіб – прийом платежів, штрафів, податків і страхових внесків, виплата пенсій та інших сум. Здійснення операцій з готівкою через банкомати.

Порядок підкріплень операційних кас банків готівкою через територіальні управління Національного банку України. Порядок передавання готівки та цінностей між установами банків.

Тема 6. Операції банків з пластиковими картками

Поняття та види платіжних карток. Види операцій банків з платіжними картками та їх характеристика.

Учасники системи карткових розрахунків, їх права та обов'язки. Порядок видачі та обслуговування платіжних карток. Технологія безготівкових розрахунків з використанням пластикових карток.

Використання міжнародних платіжних карток для внутрішніх платежів. Національна система масових електронних платежів.

Тема 7. Основи організації кредитних операцій банків

Роль кредиту в ринковій економіці. Сутність кредиту як економічної категорії. Сутність та джерела формування кредитних ресурсів банку. Кредитні відносини. Кредитна політика банків. Умови кредитування. Принципи кредитування: повернення; строковості, платності, цільового використання; забезпеченості. Класифікація кредитів.

Суть процесу банківського кредитування. Основні етапи кредитного процесу. Кредитний договір як юридична основа кредитного процесу. Основні вимоги до змісту кредитного договору. Структура кредитного договору. Відповідальність сторін за порушення умов кредитного договору, стягнення пені, штрафів.

Поняття та структура ціни кредиту. Чинники диференціації процентної ставки за кредитами. Класичні методи визначення ціни кредиту. Порядок нарахування, сплати та стягнення відсотків за кредитами.

Сутність забезпечення кредитного зобов'язання, його форми. Економічна роль форм забезпечення кредитів. Застава, гарантія, поручительство, страхування, цесія. Предмет застави: рухоме майно, нерухоме майно, цінні папери, майнові права. Вимоги до предмета застави. Оцінка вартості застави. Реалізація застави. Вимоги до гарантій, поруки, страхування.

Сутність понять “платоспроможність” та “кредитоспроможність” позичальника. Методичні основи здійснення оцінки кредитоспроможності позичальника. Оцінка кредитоспроможності юридичних осіб. Основні економічні показники фінансового стану позичальника – юридичної особи. Суб'єктивні чинники оцінки фінансового стану позичальника. Класифікація позичальників за результатами оцінки їх фінансового стану. Особливості визначення кредитоспроможності банківських установ.

Сутність основних способів надання кредиту. Основні схеми надання кредиту: разова видача кредиту, кредитна лінія, револьверний кредит, контокорентний кредит, овердрафт. Механізми та джерела повернення кредиту.

Сутність та особливості банківського інвестиційного кредитування. Етапи кредитного методу фінансування інвестиційних проектів. Принципи банківського інвестиційного кредитування. Ціна банківського інвестиційного кредиту та фактори, що її формують. Фінансово – економічна оцінка інвестиційного проекту.

Сутність кредитного ризику, його види та характеристика. Чинники, що впливають на рівень кредитного ризику банку. Заходи, спрямовані на мінімізацію втрат від кредитного ризику.

Сутність кредитного портфеля. Класифікація кредитного портфеля. Визначення груп кредитних операцій за станом обслуговування позичальником боргу. Критерії прийняття забезпечення за кредитними операціями при розрахунку резервів. Порядок розрахунку резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями.

Тема 8. Особливості операцій з надання і погашення окремих видів кредиту

Споживчий кредит, його поняття та особливості. Суб'єкти ринку споживчого кредитування. Об'єкти споживчого кредиту. Класифікаційна характеристика споживчого кредитування. Механізм надання та погашення споживчого кредиту. Методичні основи оцінки кредитоспроможності позичальника. Форми забезпечення споживчих кредитів.

Сутність та особливості іпотечного кредитування. Нормативне регулювання ринку іпотечних відносин в Україні. Суб'єкти ринку іпотечних відносин. Поняття та види іпотеки. Порядок видачі та погашення іпотечного кредиту. Заставна як борговий цінний папір, забезпечений іпотекою. Первинний ринок іпотеки. Вторинний ринок іпотеки. Однорівнева та дворівнева моделі іпотечного ринку. Іпотечні цінні папери: іпотечні сертифікати, іпотечні облигації.

Особливості надання та погашення кредиту під заставу цінних паперів. Вимоги до цінних паперів як форми забезпечення кредитного зобов'язання.

Лізинговий кредит, як механізм фінансування інвестиційних проектів. Ознаки та умови організації лізингового кредитування. Фінансовий лізинг, його визначення та властиві ознаки. Учасники системи лізингових відносин. Договір лізингу: зміст і порядок укладання. Лізингові платежі: призначення, види та структура. Методичні основи розрахунку суми лізингових платежів.

Сутність факторингу, його особливі ознаки. Суб'єкти, об'єкти факторингових відносин. Види факторингу, їх характеристика. Договір факторингу: зміст та порядок укладання. Документообіг при факторинговому кредитуванні. Ціна факторингового кредиту, її структура.

Сутність та призначення консорціумного кредиту. Види консорціумного кредитування. Особливості створення та функціонування банківського консорціуму. Порядок видачі та погашення консорціумного кредиту.

Тема 9. Операції банків з векселями

Роль та місце банків в організації вексельного обігу в Україні.

Види операцій банку з векселями: кредитні, комісійні, гарантійні, розрахункові, торгівельні. Гарантійні операції: авалювання та акцептування векселів, видача гарантій на забезпечення оплати векселів. Комісійні операції банків з векселями. Інкасування векселів. Зберігання банками векселів за дорученням клієнтів. Доміциляція векселів. Кредитні операції банків з векселями. Сутність та види врахуванням банком векселів. Призначення дисконту, спосіб нарахування. Кредитування банком під заставу векселів: особливі умови та порядок здійснення.

Тема 10 Операції банків з цінними паперами

Сутність та поняття ринку цінних паперів. Структура ринку цінних паперів, види цінних паперів, їх характеристика. Моделі організації ринку

цінних паперів: банківська, небанківська, змішана. Місце та роль банку на фондовому ринку. Ліцензування операцій банку з цінними паперами.

Емісійні операції банків. Основні етапи емісійної діяльності. Емісія банками облігацій і депозитних сертифікатів. Вимоги до організації емісії простих та привілейованих акцій. Механізм здійснення емісійних операцій.

Заставні операції банків з цінними паперами.

Інвестиційні операції банків з цінними паперами. Інвестиційна політика банку, етапи її формування. Цілі інвестиційної діяльності. Фактори, що формують розмір інвестування в цінні папери.

Формування банківського портфеля цінних паперів. Порядок формування резервів для покриття можливих втрат за операціями з цінними паперами.

Вкладення коштів банків в державні цінні папери, зберігання банками цінних паперів. Професійна діяльність банку на фондовому ринку. Діяльність з торгівлі цінними паперами: дилерська, брокерська діяльність, андеррайтинг, діяльність з управління цінними паперами.

Діяльність з управління активами інституційних інвесторів. Депозитарна діяльність банку.

Тема 11. Економіко – правові та організаційні основи здійснення банками операцій в іноземній валюті

Сутність та поняття категорій “валютні цінності”, “іноземна валюта”, “валютний курс”. Валютний ринок: поняття та види. Основні учасники валютного ринку. Класифікація операцій банку в іноземній валюті.

Особливості правового регулювання операцій банків в іноземній валюті.

Валютна позиція банку: закрита, відкрита довга, відкрита коротка. Валютний ризик: причини виникнення та методи управління.

Характеристика банківських рахунків в іноземній валюті. Порядок відкриття та ведення поточних валютних рахунків. Відкриття та ведення депозитних рахунків в іноземній валюті.

Тема 12. Торговельні операції банків в іноземній валюті (розрахунки)

Поточні торговельні операції банку з іноземною валютою. Сутність та сфера застосування міжнародних розрахунків. Основні суб'єкти міжнародних розрахунків. Об'єкти системи міжнародних розрахунків.

Особливі умови організації міжнародних розрахунків. Фактори, що впливають на стан міжнародних розрахунків. Форми міжнародних розрахунків.

Банківський переказ як форма міжнародних розрахунків. Порядок розрахунків з використанням банківського переказу.

Інкасова форма розрахунків. Специфічні особливості документарного інкасо. Порядок розрахунків з використанням документарного інкасо. Види інкасо та їх особливості.

Документарний акредитив як форма міжнародних розрахунків. Уніфіковані правила документарних акредитивів. Основні сторони, що беруть участь у розрахунках акредитивами. Порядок здійснення розрахунків з використанням документарного акредитиву. Види акредитивів в міжнародній практиці. Спеціальні форми акредитивів.

Контроль уповноважених банків за міжнародними розрахунковими операціями своїх клієнтів.

Тема 13. Неторговельні операції банків в іноземній валюті Банківські валютно-обмінні операції.

Операції банку з купівлі – продажу готівкової іноземної валюти. Призначення пункту обміну іноземної валюти банку, порядок відкриття. Види операцій, що здійснюються обмінними пунктами банку. Курси купівлі та продажу іноземних валют, конвертація готівкової іноземної валюти, документообіг та порядок здійснення операцій через обмінний пункт банку. Інкасація пунктів обміну валюти.

Касові операції в іноземній валюті. Операції фізичних осіб з іменними та дорожніми чеками, що номіновані в іноземній валюті. Порядок приймання на інкасо та сплати іменних чеків. Особливості проведення операцій з купівлі – продажу дорожніх чеків.

Організація переказів готівкової та безготівкової іноземної валюти фізичними особами. Перекази іноземної валюти фізичними особами нерезидентами.

Тема 14. Операції банків в іноземній валюті на міжбанківському ринку

Основи організації торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку України.

Права та обов'язки суб'єктів ринку. Купівля, обмін іноземної валюти за торговельними операціями. Купівля, обмін іноземної валюти за неторговельними операціями суб'єктів господарювання та за операціями фізичних осіб. Купівля, обмін іноземної валюти за операціями, пов'язаними з рухом капіталу. Інші випадки купівлі, обміну іноземної валюти.

Тема 15. Операції з надання банківських послуг

Банківські послуги та їх види. Класифікація та характеристика банківських послуг.

Трастові послуги банків: сутність та класифікаційна характеристика. Учасники трастових відносин. Види трастових послуг для фізичних та юридичних осіб. Доходи банку від трастових послуг.

Гарантійні послуги банків. Форми, типи та види гарантій. Відмінності гарантії та поручительства. Поняття та види агентських послуг банків. Консультаційні та інформаційні послуги банків. Операції з дорогоцінними металами. Фінансовий інжиніринг. Послуги щодо зберігання цінностей у банку. Основні поняття та елементи форфейтингу. Суб'єкти форфейтингової операції. Механізм здійснення форфейтингової операції. Ціна

форфейтингової послуги, її структура та методика розрахунку. Ризики, що виникають при здійсненні операцій форфейтингу.

Тема 16. Операції із забезпечення фінансової стійкості банку

Економічні нормативи, що регулюють діяльність комерційних банків. Ліквідність і платоспроможність банку.

Фінансові звіти банку та оцінка його діяльності. Щоденні форми звітності. Щомісячні форми звітності. Квартальна форма звітності. Банківський баланс. Класифікація доходів та витрат банку. Показники прибутковості діяльності банку. Регулювання діяльності банків.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	сем.	лаб.	інд.	с. р.		л	п	інд.	конс	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Операції банків з формування власного капіталу	7	3	1			3	8	2					6
Операції банків із залучення коштів	8	3	2			3	8						8
Операції банків із запозичення коштів	8	3	2			3	8						8
Операції банків з обслуговування платіжного обороту	8	3	2			3	8	2					6
Операції банків з готівкою	10	4	2			4	8	1					7
Операції банків з пластиковими картками	10	4	2			4	8						8
Основи організації кредитних операцій банків	10	4	2			4	8	2					6

Особливості операцій з надання і погашення окремих видів кредиту	10	4	2			4	8	2				6
Операції банків з векселями	10	4	2			4	8	1				7
Операції банків з цінними паперами	10	4	2			4	8					8
Економіко-правові та організаційні основи здійснення банками операцій в іноземній валюті	10	4	2			4	8					8
Торговельні операції банків в іноземній валюті (розрахунки)	10	4	2			4	8					8
Неторговельні операції банків в іноземній валюті. Банківські валютно-обмінні операції.	9	4	1			4	6					6
Операції банків в іноземній валюті на міжбанківському ринку	10	4	2			4	6					6
Операції банків з надання банківських послуг	10	4	2			4	6					6
Операції із забезпечення фінансової стійкості банку	10	4	2			4	6					6
Усього	150	60	30			60	120	10				110

4. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю

1.	Створення і організація діяльності банків	2	Презентація
2.	Розрахунково-касові операції банків	2	Презентація
3.	Кредитні операції банків	2	Презентація
4.	Забезпечення фінансової стійкості банку.	2	Презентація
5.	Сутність та види міжбанківського кредитування	2	Презентація
6.	Операції банків з вексями	2	Презентація
	Разом	10	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1.	Класифікація банківських операцій на активні, пасивні, відображення їх у балансі	1	Задачі, тести
2.	Визначення основних економічних нормативів банків: платоспроможності, ліквідності	1	Задачі, тести
3	Оформлення операцій за вкладами до запитання	1	Задачі, тести
4	Оформлення документів для відкриття поточного рахунку в національній валюті суб'єктам господарської діяльності і операції з рахунками	1	Задачі, тести
5	Оформлення документів для відкриття поточного валютного рахунку суб'єктам господарської діяльності і операції з рахунком	1	Задачі, тести
6	Оформлення документів і укладення депозитного договору для відкриття депозитного рахунку в національній валюті	1	Задачі, тести
	Усього	6	

5. Завдання для самостійної роботи студентів, що вивчають дисципліну.

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Операції банків з формування власного капіталу	5	6
2	Операції банків із залучення коштів	5	6
3	Операції банків із запозичення коштів	5	6
4	Операції банків з обслуговування платіжного обороту	5	6
5	Операції банків з готівкою	5	6
6	Операції банків з пластиковими картками	5	8
7	Основи організації кредитних операцій банків	5	8
8	Особливості операцій з надання і погашення окремих видів кредиту	3	8
9	Операції банків з векселями	3	8
10	Операції банків з цінними паперами	3	8
11	Економіко-правові та організаційні основи здійснення банками операцій в іноземній валюті	3	8
12	Торговельні операції банків в іноземній валюті (розрахунки)	3	8
13	Неторговельні операції банків в іноземній валюті. Банківські валютно-обмінні операції.	3	6
14	Операції банків в іноземній валюті на міжбанківському ринку	3	6
15	Операції банків з надання банківських послуг	2	6
16	Операції із забезпечення фінансової стійкості банку	2	6
	Разом	60	110

6. Індивідуальні завдання
Не передбачено навчальним планом

7. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна», контрольні заходи включають: поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань студентів здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів). Поточний контроль, проводиться у формі усного опитування або письмового контролю, тестування на практичних заняттях.

Підсумковий контроль, що проводиться у формі семестрового іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінкою підсумкового семестрового контролю є сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протігом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни та балів, набраних ним при складанні семестрового іспиту. Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач вищої освіти при підсумковому семестровому поточному та підсумковому контролі, складає 100 балів.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																Разо м	Екзаме н (заліко ва робота)	Сум а
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16			
3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Чотирьохрівнева	

70-89		Дворівнева
50-69		
1-49		

**Оцінювання теоретичного завдання (максимально 4 бали)
здійснюється за наступними критеріями:**

Кількість балів	Критерії
4	Студент володіє системними знаннями навчального матеріалу та ефективно їх застосовує при написанні відповіді. Відповідь повна, ґрунтова, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення основної та додаткової літератури. Студент може встановити причинно-наслідкові та між предметні зв'язки, робить аргументовані висновки, виявляє пізнавально-творчий інтерес до навчального матеріалу.
3	Студент в цілому володіє навчальним матеріалом, правильно користується економічними категоріями при відповіді на теоретичне питання, здатен навести основні формули, вирази, категорії з їх вірним поясненням. Може в цілому аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити узагальнення, але відповідь базується суто на лекційному матеріалі без знання додаткового та/або допущені окремі несуттєві помилки при викладанні завдання.
2-1	Студент на рівні запам'ятовування викладає окремі частини навчального матеріалу на поверховому рівні, здатний описати суть окремих економічних категорій, процесів, але не може зробити узагальнення, висновки, встановити причинно-
0	Студент не надав відповіді на завдання або відповідь подана з концептуальними помилками при її викладанні.

Оцінка за виконання тестового завдання складається з 5 тестів по 1 балу кожен (максимально 5 балів за виконання тестових завдань).

9. Рекомендована література

Основна література

1. Про банки і банківську діяльність [Текст]: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-111 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2001. – №1. – С. 3-47.
2. Про заставу [Текст] : Закон України від 2.10.92. № 2654-ХІІ, зі змінами та доповненнями. // Відомості Верховної Ради України. – 1992 р. – №47. –С. 42-49.
3. Про іпотеку [Текст] : Закон України від 05.06.03. № 898-IV // Бюлетень систематизованого законодавства України. Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №38. – С. 28-40.

4. Про іпотечні облигації [Текст] : Закон України від 22.12.05 р. № 3273 – IV
5. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень [Текст] : Закон України від 18.11.03. № 1255-IV, зі змінами і доповненнями (24.06.04.).
6. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати [Текст]: Закон України від 19.06.03. № 979-IV.
7. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю [Текст]: Закон України від 19.06.03. № 978-IV.
8. Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями [Текст]: Положення , затверджене постановою Правління НБУ № 279 від 06.07.00., зі змінами та доповненнями.
9. Про умови кредитування та сукупну вартість кредиту [Текст]: Правила надання банками України інформації споживачу, затв. постановою Правління НБУ від 10.05.2007. № 168.
10. Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків [Текст]: Зміни до Положення, затв. постановою Правління НБУ від 19.03.2007. № 83.
11. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Текст]: Інструкція, затверджена постановою Правління НБУ № 368 від 28.08.01, зі змінами і доповненнями.
12. Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [Текст]: Інструкція, затверджена Постановою правління НБУ № 22 від 21.01.04.
13. Про відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті [Текст]: Інструкція, затверджена Постановою правління НБУ № 527 від 15.12.01.

Допоміжна література

14. Алексєєнко, М.Д. Капітал банку: питання теорії і практики [Текст]: монографія. – К.: КНЕУ, 2002. – 276 с.
15. Аналіз діяльності комерційного банку [Текст]: навч. посібник / За ред. Ф.Ф. Бутинця, А.М. Герасимовича. - Житомир : Рута, 2001.- 384с.
16. Банківська енциклопедія [Текст] / Під ред. д. ек.н. професора А.М.Мороза. -К.: Віпол, 1993.- 336с.
17. Банківське право України [Текст]: навч. посібник / А.М. Жуков, В.Л.Кротюк, В.В.Пасічник та ін.; За заг. ред. А.О. Селіванова. - К.: Ін Юре, 2000. - 384 с.
18. Банківське право України [Текст] /За ред. А.О.Селіванова. – К.: Ін Юре, 2000.- 384 с.
19. Гроші та кредит [Текст]: підручник / За ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2001. - 602 с.
20. Демківський, А.В. Сучасний вексельний обіг [Текст]: навч. посібник К.: Знання, КОО, 1996. – 138 с.

21. Деньги. Кредит. Банки [Текст]: учебник / Под ред. Е.Ф.Жукова. – М.: ЮНИТИ, 2000.- 622 с.
22. Дмитренко, М.Г. Управління фінансами комерційних банків [Текст]. – Черкаси: Брама, ІСУЕП, 2000. – 184 с.
23. Іпотечне кредитування [Текст]: навч. посібник / За ред. О.С. Любуня, О.І. Кіреєва, М.П. Денисенка.- К.: ЦНЛ, 2005. – 392 с.
24. Карманов, Є.В. Банківське право України [Текст]: навч. посібник. – Х.: Консум, 2000. – 464 с.
25. Кручок, С. І. Іпотечне кредитування: європейська практика та перспективи розвитку в Україні [Текст]. - К.: Урожай. - 2003.- 208с.
26. Любуня, О.С., Іпотечний ринок [Текст]: підручник /О.І. Кіреєв, М.П. Денисенко. – К.: Атіка, 2006. – 288 с.
27. Роуз, Питер С. Банковский менеджмент [Текст] .- 2 – е изд. /Пер. с англ. - М.: Дело ; ЛТД, 2005.-768с.
- Селюков, В.К. Управление рисками. Ипотечная сфера [Текст] / В.К. Селюков, С.Г. Гончаров. - М.: Изд-во МВТУ им. Н.Э. Баумана, 2001.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

28. www.banking.com.ua/
29. www.library.if.ua/cat/19.html
30. www.lib.academy.sumy.ua/Kaf_bank.html
31. www.bank.gov.ua/
32. www.readbookz.com/book
33. www.djerelo.com/index
34. www.mdoffice.com.ua/
35. www.lib.ua-ru.net/inode
36. www.repetitor.co.ua/
37. www.lib.academy.sumy.ua/
38. www.crime-research.iatp.org.ua/
39. www.visnuk.com.ua
- www.rada.gov.ua